

Hollanda'nın Kamu Diplomasisi Bağlamında Kültürel Diplomasi ¹

Hilal ZORBA BAYRAKTAR ²

Başvuru Tarihi: 10.01.2024

Kabul Tarihi: 25.03.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Öz

Klasik anlamda bildiğimiz, devletler ve devlet yetkilileri tarafından sürdürülen diplomasi faaliyetleri, uzunca bir süredir değişim içerisindedir. Bunun sonucunda bugün diplomasiyle ilgili yeni aktörler ve faaliyetler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlardan biri olan kamu diplomasisi, hem devletler tarafından hem de diğer aktörler (birey, sivil toplum kuruluşları vb.) tarafından gerçekleştirilebilmektedir. Aslında uzun yıllardır var olan kamu diplomasisi artık kavramsallaşmaya başlamıştır. Bu hâliyle de devletlerin yumuşak güç araçlarından biri olarak görülmektedir. Kamu diplomasisi literatürde yeni kullanılan bir kavram olduğundan son dönemde bu konuda çokça çalışmaya rastlamak mümkündür. Ancak bu faaliyetleri gerçekleştiren devletler üzerinden konuyu ele aldığımızda sınırlı bir literatüre ulaşılmaktadır. Bu çalışmada, Hollanda'nın kamu diplomasi faaliyetlerinin neler olduğu ve nasıl yürütüldüğü sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve doküman analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu çalışma özellikle Türkçe literatürde bu konuda var olan boşluğu doldurmayı amaçlamıştır. Sonuç olarak, Hollanda'nın kamu diplomasisinin uzun bir geçmişe sahip olduğu görülmüştür. Ancak ABD ve İngiltere gibi ülkelerle kıyasladığımızda ilerlemesi ve gelişmesinin zaman aldığı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, kültürel diplomasi faaliyetlerinin çoğunlukla gelişmekte olan ülkelerle kurulan ilişkiler aracılığıyla yürütüldüğü belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hollanda, Kamu Diplomasisi, Kültürel Diplomasi, Yumuşak Güç, Diplomasi

Atıf: Zorba Bayraktar, H. (2024). Hollanda'nın kamu diplomasisi bağlamında kültürel diplomasi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(Özel Sayı), 1-16.

¹ Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

² Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü/ University of South Wales, Doktora Sonrası Araştırmacı, hilalzorba@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4401-2532

Cultural Diplomacy in the Context of Public Diplomacy of the Netherlands

Hilal ZORBA BAYRAKTAR³

Submitted by: 10.01.2024

Accepted by: 25.03.2024

Article Type: Research Article

Abstract

Diplomacy activities carried out by states and state officials in the classical sense have been in a state of change for a long time. As a result, new actors and activities have started to emerge in diplomacy. Public diplomacy, one of these, can be carried out both by states and other actors (individuals, NGOs, etc.). In fact, public diplomacy, which has existed for many years, has now begun to be conceptualised and is seen as one of the soft power tools of states. Since public diplomacy is a new concept in the literature, it is possible to come across many studies on this subject recently. However, when we consider the issue through the states that carry out these activities, a limited literature is reached. In this study, an answer to the question of what are the public diplomacy activities of the Netherlands and how they are carried out has been sought. Thus, it has been determined that the Netherlands has carried out public diplomacy activities through cultural diplomacy. The data in the study were collected through literature review and document analysis methods. This study aims to fill the gap in the Turkish literature on this subject. As a result, it has been observed that the Netherlands' public diplomacy has a long history. However, when compared to countries such as the USA and the UK, it has taken time to progress and develop. However, it has been determined that cultural diplomacy activities are mostly carried out through relations with developing countries.

Keywords: *Netherlands, Public Diplomacy, Cultural Diplomacy, Soft Power, Diplomacy*

³ Kütahya Dumlupınar University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and International Relations/ University of South Wales, Post-Doctoral Researcher, hilalzorba@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4401-2532

Giriş

Tarihsel süreçte adının henüz konulmadığı dönemlerde bile ülkeler arasında “diplomasi” faaliyetlerinin varlığından söz edilebilmektedir. Ancak başlarda bu faaliyetlerin daha çok kısa süreli ve dönemsel olarak yapıldığı, kalıcı diplomatik misyonların ortaya çıkışının ise 15.yy’da İtalyan şehir devletleriyle olduğu görülmüştür. Modern anlamda diplomasi 1648 Vestfalya Antlaşması’yla ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte klasik diplomasi kurumsallaşması Fransa sayesinde olmuştur (Karadağ, 2022, s. 49).

Diplomasi, uluslararası ilişkilerde yaşanan anlaşmazlıkları çözümlene ihtiyacı ile ortaya çıkan bir kavramdır. Ünal Erzen, diplomasiyi kapsamı dolayısıyla hem bir sanat hem de bir ilim olarak nitelendirmektedir (2014, s. 7). Literatürde dış politika ve diplomasi görevleri konusunda kafa karışıklıkları bulunmakla birlikte, diplomasi dış politika aracı olduğu görülmektedir. Diplomasi, dışişleri bakanlıkları tarafından yürütülmekte ve devletler arasındaki ilişkilerin müzakereler aracılığıyla sürdürülmesini sağlamaktadır. Ancak modern anlamda bugünkü diplomasiye sahip olduğu konuma gelmesi için çok uzun yollardan geçmesi gerekmiştir. Nitekim bu çalışmada, diplomasi son dönemde yaşanan değişiklikler ve ihtiyaçlar sonucunda ortaya çıkan ve yeni diplomasi anlayışının bir sonucu olan kamu diplomasi kavramının üzerinde durulacaktır. Ancak burada kamu diplomasi salt bir şekilde tek başına bir kavram olarak değil; kültürel diplomasi kavramıyla birlikte ele alınacaktır. Çünkü kültürel diplomasi, kamu diplomasisinin bir türü olarak kamu diplomasi faaliyetlerinin uygulanması hususunda etkili bir yöntemdir.

Kavram olarak kamu diplomasisinin ortaya çıkışı ve gelişmesi Amerika’da gerçekleştiğinden, literatürdeki kamu diplomasiyle ilgili çalışmaların pek çoğu ABD’nin kamu diplomasi faaliyetleriyle ilgilidir. Diplomasi alanında görece yeni olan kamu diplomasi kavramı (Karadağ, 2022; Ünal Erzen, 2014; Bjola, Cassidy ve Manor, 2019; Gonesh ve Melissen, 2005) ve özellikle ekonomik olarak belli bir seviyeye gelmiş olan ülkelerin kamu diplomasi faaliyetleriyle (Ekşi, 2018; Kamminga, 2013) ilgili literatürde son dönemde çokça çalışma bulunmaktadır. Ancak bu çalışmada ele almayı planladığımız Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetleriyle ilgili özellikle Türkçe literatürde neredeyse hiçbir çalışma bulunmamaktadır. Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetlerini incelediğimiz bu çalışmada, her ne kadar ABD’nin faaliyetleri konu itibarıyla bizi ilgilendirmese de ABD’nin Hollanda’daki kamu diplomasi faaliyetleri (Snyder, 2013; Schneider, 2003; Mehring, 2020) de Hollanda için yol gösterici olmuştur.

Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetleriyle ilgili yapılan araştırmalarda (Helmers, 2016), Hollanda’nın bu politikayı daha çok kültürel diplomasi faaliyetleri aracılığıyla yürüttüğü görülmüştür. Nitekim bu konuda literatürden elde edilen çalışmalarda özellikle Türkiye ile kurulan kültürel bağlar ve Afganistan’da yürütülen kamu diplomasi faaliyetleri öne çıkmaktadır. Bu çalışmada Hollanda’nın kamu diplomasi bağlamında kültürel diplomasi faaliyetlerinin neler olduğu ve bu uygulamaların nasıl yürütüldüğü, sorularına yanıt aranmıştır. Bu sorulara kapsamlı ve anlaşılır bir cevap verebilmek adına öncelikle diplomasi kavramının geçirdiği dönüşüm ve kamu diplomasisinin ne olduğunun anlaşılması gerekmektedir. Bu nedenle ilk olarak bu kavramlar açıklanacaktır. Daha sonra Hollanda’nın kamu diplomasi adına yürüttüğü kültürel diplomasi faaliyetlerinin neler olduğu bazı ülkelerde yaptığı çalışmalar örnek gösterilerek ele alınacaktır. Bu doğrultuda Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetlerini hangi araçlar aracılığıyla ve nasıl yürüttüğü ortaya koyulmuş olacaktır. Sonuç olarak, Hollanda’nın kamu diplomasisinin uzun bir geçmişe sahip olduğu görülmüştür. Ancak ABD ve İngiltere gibi ülkelerle kıyasladığımızda ilerlemesi ve gelişmesinin zaman aldığı ortaya çıkmıştır. Özellikle 2021 yılından itibaren yeni bir uluslararası kültür politikası uygulamaya başlayan Hollanda’nın, pandemi döneminde bu çabalarını arttırdığı bilinmektedir. Hollanda’nın kamu diplomasi faaliyetleriyle ilgili ulaşılan örneklerde gelişmekte olan ülkelerle ilişkiler kurulduğu ve kültürel iş birliklerinin Hollanda’nın uluslararası imajını da arttırmak adına bu bölgelerde yoğunlaştığı görülmüştür.

Diplomasi Tarihinin Dönüşümü ve Kamu Diplomasisi

Diplomasinin tarihsel dönüşümüne baktığımızda ikili diplomasiden çok taraflı diplomasiye geçişin 1919 yılında Milletler Cemiyeti'nin kuruluşuyla gerçekleştiği görülmektedir (Ekşi, 2018, s. 81). Bu tarihten sonra açık ve yeni diplomasi anlayışı gelişmeye başlamıştır. Ancak diplomasinin geçirdiği asıl dönüşüm esas olarak Soğuk Savaş sonrasında olmuştur. Tıpkı uluslararası sistemde yaşanan diğer değişiklikler gibi küreselleşmenin ve onun yarattığı yeni uluslararası sistemin etkisiyle klasik diplomasiden farklı olarak yeni tarzda bir diplomasi anlayışı gelişmeye başlamıştır.

Klasik diplomasi ve kamu diplomasisi kullandığı yöntemler ve aktörleri başta olmak üzere hedef kitlesi ve öznesi açısından birbirinden farklı yapılara sahiptir. Klasik diplomaside ikili ilişkiler devletler arasında yürütülürken, kamu diplomasisinde devletle toplum ya da toplumla toplum arasında bir etkileşim olduğu görülmektedir. Nitekim klasik diplomasi faaliyetleri devlet görevlisi diplomatlar tarafından yürütülürken, kamu diplomasisinde bu resmi görevliler dışında STK'lar, bireyler ve daha başka aktörler de görev almaktadır (Ekşi, 2018, s. 135). Bu doğrultuda hedef kitle de farklı aktörlerden oluşmaktadır. Klasik diplomaside muhatap diğer devlet iken, kamu diplomasisinde kamuoyu başta olmak üzere STK'lar ve bireyler olduğu görülmektedir. Dış politika hususunda karar verici merciler olan dışişleri bakanlıkları ve hükümet yetkilileri, kamu diplomasi faaliyetlerinin yürütülmesinde de yetkili organlardır. Ancak bu karar vericileri etkileme noktasında pek çok farklı aktör ortaya çıkmaktadır. Bunları kısaca dışişleri mensupları (büyükelçiler, elçiler ve maslahatgüzarlar), bakanlar kurulu, meclis veya senato üyeleri, siyasi parti liderleri, üst düzey kamu görevlileri, düşünce kuruluşları, ticari şirketler, ülke kamuoyları, uluslararası örgütler, lobiler ve etnik gruplar, önemli şahsiyetler, diğer ülkelerin dış politika uygulamaları ve karar vericilerin bireysel özellikleri şeklinde sıralayabiliriz (Karadağ, 2022, s. 115-142).

Kamu diplomasisi, aslında uzun yıllardır sürdürülen faaliyetlerin özellikle yirminci yüzyılın ikinci yarısı itibarıyla kavramsal hale gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Klasik diplomasi anlayışı içerisindeki faaliyetler arasında bir ayrım yaparak 1965 yılında kamu diplomasisi kavramının ortaya çıkmasını sağlayan ABD'de Tufts Üniversitesinde dekan olarak görev yapan Edmund Gullion'dur. Gullion'un yaptığı tanıma göre bir dış politika enstrümanı olarak sunulan kamu diplomasisi, ulusal kamuoyuna ek olarak uluslararası kamuoyunu da etkileme potansiyeli olan bir yapıya sahiptir. Böylece klasik diplomasi anlayışından farklı olarak toplulukların sahip oldukları fikirlerin dış politika uygulamalarında ve oluşturulmasındaki etkisi, kamu diplomasisi olarak tanımlanmıştır (Karadağ, 2022, s. 3). Kamu diplomasisi, diplomasinin "toplumsallaşması" olarak nitelendirilebilecek daha geniş bir olgunun parçasıdır (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 4). Dışişleri bakanlıkları giderek daha fazla kamu diplomasisi uygulamaktadır. Bu bir aldatmaca değil, sürekli olarak kamu diplomasisi yapılarını, araçlarını ve içeriğini iyileştirmeleri gerekip gerekmediğini sorgulamak zorunda kaldıkları bir meseledir. Kamu diplomasisi "herkese uyan tek beden" değildir. Bununla birlikte modern kamu diplomasisi iki şeritli bir yola benzetilmiştir. Burada diplomatlar ülkelerinin dış politika çıkarları için çalışmaya devam etmektedir (Melissen, 2005, s. 22).

Sahada aktif görev yapan diplomatlar ve dışişleri bakanlıkları yeni oluşmaya başlayan diplomasi anlayışının faydalarını çok daha önceden fark etmiş ve burada kamuoyuna doğrudan ulaşmanın etkisini ortaya koymuşlardır. Bu nedenle ülkelerin ulusal kültürlerini yabancı ülkelere tanıtmaya yönelik politikalar bu dönemden itibaren uygulanmaya ve daha sonrasında ise "kültürel ilişkiler diplomasisi" olarak anılmaya başlanmıştır (İskit, 2012, s. 121). Kamu diplomasisiyle, herhangi bir toplumun isteklerinin şekillendirilmek suretiyle o toplumun ikna edilmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Bu yöntemi en yaygın olarak kullanan ülke tabii ki kavramın oluşmasını da sağlayan Amerika olmuş ve nihayetinde Sovyetler Birliği ve komünizmin çöküşünde de bu politikaların etkisi gözlenmiştir. Karadağ (2022, s. 11), kavramın ihtiyaca yönelik olarak ortaya çıktığını ve kavramsallaştırıldığını iddia etmektedir. Ancak kamu diplomasisine duyulan ihtiyacın ülkelerin sahip olduğu ekonomik ve kültürel değerlerle doğru orantılı olduğu görülmektedir. Kamu

diplomasisi birçok farklı amaca hizmet eder. Birincil sebep ekonomik performansı artırmak olabilir, ancak daha çok ulusal kimlik inşa etmek, kısa vadeli meseleleri halletmek veya dış politikada uzun vadeli hedefleri desteklemek olabilir (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 4). Özetle ekonomik ve kültürel manada güçlü bir alt yapıya sahip olan devletler kamu diplomasi uygulamalarında üstünlüğe sahip olacaktır. Her devletin kamu diplomasisine ihtiyacı vardır, ancak bu politikanın başarıya ulaşması ülkenin sahip olduğu güç ile doğru orantılı olarak değişmektedir. Karadağ (2022, s. 25), kamu diplomasisini “*Bir devletin, uluslararası ortamda dış politikasının icrasında kullandığı resmi diplomatik kanallara ilave olarak birey, grup, şirket vb. unsurlarını devreye sokarak hedef topluluğu ve karar vericilerini olumlu şekilde etkilemek suretiyle kendi milli çıkarlarını sağlaması faaliyetlerinin bütünüdür.*” şeklinde tanımlamaktadır. Ekşi (2018, s. 10) ise, kamu diplomasisini kamuoyu odaklı ve sivil topluma dayanan aynı zamanda bunu yumuşak gücü kullanarak yapan yeni bir diplomasi çeşidi şeklinde tanımlamaktadır. Aslında kamu diplomasisi, ülke içindeki aktörleri içeren çok paydaşlı bir girişimdir. Kamu diplomasisi geleneksel olarak yabancı izleyicilere, yurtdışındakilerin zihinlerini fethetmeye ve sonuç olarak yurtdışında devletin yumuşak gücünü artırmaya yöneliktir. Bununla birlikte, yeni kamu diplomasisinin, iç kamu işleri için daha önemli bir rolü kapsadığı düşünülmektedir (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 7). Melissen ise yeni kamu diplomasisinin aslında bir dış politika enstrümanından çok daha fazlası olduğunu, böylece uluslararası ilişkilerin değişen dokusunun bir parçası haline geldiğini belirtmektedir (Melissen, 2005, s. 15). Kamminga (2013), kamu diplomasisini, özellikle, demokrasi, insan hakları veya sivil topluma katılım gibi değerlerin teşvik edilmesi de dahil olmak üzere, belirli politikalar, fikirler veya vizyonlar açısından yurtdışındaki kamuoyunu etkilemek için diyalog aracını kullanmakla ilgili olarak tanımlamıştır. Helmers (2016) ise, erken dönemde bile kamu diplomasisinin aslında var olduğunu belirtmekte ve yaptığı çalışma ile bunu kanıtlamaya çalışmaktadır.

Kamu diplomasisinin uygulama basamaklarının temelini ekonomik ve kültürel alt yapı oluşturmaktadır. Sonrasında ise ikna edicilik, teknolojik alt yapı, ulusal ve uluslararası medya ve uygun teşkilatlanma gelmektedir (Karadağ, 2022, s. 43). Bir anlamda uluslararası arenada olayları yöneten ve şekillendiren aktör konumuna gelme amacıyla uygulanan kamu diplomasisinin başarısı, ülkenin ekonomik gücüne bağlıdır. Nitekim kamu diplomasisini etkin kullanan ve amacına ulaşan ülkelerin de ekonomik olarak belli bir seviyeye gelmiş ülkeler oldukları görülmektedir. Ekonomiyle birlikte bir diğer önemli unsur olarak sunulan kültürel altyapı ise, ihtiyaç halinde kullanılabilir önemli bir unsur olarak görülmekte ve bu nedenle diğer alt yapı unsurlarından ayrı tutulmaktadır. Buna rağmen diğer alt yapı unsurlarının her biri de kamu diplomasisinin uygulanması açısından kendince öneme sahiptir. Kamu diplomasisinde kitle iletişim araçları (televizyon, sinema, gazete, radyo vb.) hem kamuoyu oluşturmak için hem de istenilen mesajların karşı tarafa aktarılması için kullanılmaktadır. Ancak son dönemde internet ve sosyal medya sayesinde iletişim araçlarına yeni medya araçları eklenmiş ve böylece daha çok dijital mecra aracılığıyla yürütülen yeni bir kamu diplomasisi dili oluşmaya başlamıştır. Burada özellikle medyaya düşen görev oldukça büyüktür, çünkü bir ülkenin diğer ülke kamuoyunu etkilemek amacıyla yaptığı faaliyetlerin ne kadar pazarlandığı ve gösterilebildiği kamu diplomasisinin başarıya ulaşma olasılığını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle pek çok ülke küçük ya da büyük demeden yapılan her bir faaliyeti biraz da abartarak karşı tarafa sunmaya çalışmaktadır. İkna etme kabiliyeti ve teknolojik alt yapı unsurları ise hem ekonomik güç ile hem de medya ile doğrudan ilişkilidir. Yüksek teknolojiye sahip olabilmek ve bunu uygulayabilmek için ekonomik açıdan yeterli seviyede bulunmak ve kamuoyunu ikna edebilmek için bu teknolojiyi medya aracılığıyla kullanmak gerekmektedir. Son olarak kamu diplomasi faaliyetlerinin uygun ve yeterli bir teşkilatlanma çatısı altında yürütülmesi gerekmektedir. Ancak pek çok ülke örneğinde bu oluşumun farklı Bakanlıkların çatısı altında bir birim olarak organize edildiği görülmektedir. Nitekim bu durum tek çatı altında ve tutarlı bir politika oluşturulmasını ve takip edilmesini sektöre uğratmaktadır.

Kamu diplomasisini oluşturan ve destekleyen en önemli kavramlardan birisi “yumuşak güç” kavramıdır. Joseph S. Nye tarafından literatüre kazandırılan yumuşak güç kavramı, karşı tarafı cezbederek istenilen

sonuçların elde edilmesini sağlamak şeklinde tanımlanmıştır (Nye, 1990, s. 166). Burada kilit nokta ikna edilmek istenen kitle üzerinde baskı ve zorlama faaliyetlerinde bulunulmamasıdır. Bir ülkenin yumuşak gücü ise uyguladığı dış politikalara ve kültürel, ahlaki değerlere dayanmaktadır. Karşı tarafı cezbederek ikna etmek üzerine kurgulanan yumuşak gücün, meşru kabul edildikçe arttığı görülmektedir. Yumuşak güç ile kamu diplomasisi kavramlarının birçok kaynaktan ve araştırmada birbirlerinin yerine kullanıldığı, bu nedenle aralarındaki farklılıkları ortaya koymanın oldukça zor olduğu belirtilmiştir. Ancak yumuşak güç kavramının isim babası Josep S. Nye ile yapılan birebir görüşme sonucunda her iki kavramın hitap ettiği kitlenin farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim kamu diplomasisinde öncelikli hususun devlet çıkarları olduğu belirtilmiştir. Sonuçta kamu diplomasisi “yumuşak gücün amaç odaklı hale getirilmiş şekli” olarak formüle edilmiştir (Karadağ, 2022, s. 56). Böylece kavramların arasındaki ilişki ortaya konularak doğru bir şekilde ve doğru yerde kullanılmaları sağlanmış olmaktadır.

Kamu diplomasisini uygularken, bilgiye dayalı karar alma hedeflenmelidir. Kamu diplomasisi siyasi baskı ve hatta propaganda olarak görülme riski taşır. Şunu kabul etmeliyiz ki propaganda hiçbir şekilde tamamen ortadan kaldırılmamıştır. Bu doğrultuda kamu diplomasisi kavramıyla çakıştırılarak anlam karmaşası yaratılan bir diğer kavram ise propagandadır. Manipülasyon yöntemiyle insan davranışlarını etkilemek anlamına gelen propaganda, özellikle II. Dünya Savaşı döneminde Hitler ile birlikte anılan bir kavram olarak hafızalara kazınmıştır. Öyle ki Hitler’in bu dönemde yürüttüğü propaganda faaliyetleri sayesinde iktidarı elinde tuttuğu bilinmektedir. Kamu diplomasisiyle propaganda arasındaki temel fark, kamu diplomasisinin gerçekleri halka sunmasıdır (Karadağ, 2022, s. 59-61; Melissen, 2005, s. 20). Bununla birlikte propaganda gizli amaçlara sahipken, kamu diplomasisi açık ve şeffaf bir şekilde amaçlarını belli etmektedir. Propagandanın çoğunlukla siyasi amaçlar doğrultusunda yapıldığı ve kitle iletişim araçlarının da bu uğurda kullanıldığı bilinmektedir (İskit, 2012, s. 358). Küreselleşen dünyada, iç politika ve dış politikanın birbirinden ayrı düşünülmesi ve ele alınması neredeyse imkânsız bir hale gelmiştir. Nitekim kamu diplomasi faaliyetlerini kolaylaştırmak adına son dönemde dijital teknolojilerin kullanılmaya başlandığı görülmüştür. Buna örnek olarak, bir ülkenin dış politika unsurlarının kamuoyu ile doğrudan iletişim kurmasını sağlayabilecek dijital platformları kullanması gösterilebilir (Bjola, Cassidy ve Manor, 2019, s. 5).

Kamu diplomasisi, kısa vadeli dış politika hedeflerine hizmet etmek yerine geniş ulusal değerler ve çıkarlarla ilgili olduğunda belki daha etkili ve daha kalıcıdır. Kamu diplomasisinin özel bir niteliği, geleneksel diplomasiye ulaşılmadığı yerlere gidebilmesidir. Kamu diplomasisi, uluslararası ve ulusal politika yapımcılar için zorunlu bir yaklaşım olsa da onu değerlendirecek bir ölçüm standardı yoktur. Bu nedenle değerlendirmeye ihtiyaç olmasına rağmen, kamu diplomasisini ölçmek zordur (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 19). Bununla birlikte kamusal alanın daha sistematik kullanımına ihtiyaç vardır. Diplomatlar, gazeteciler, akademi ve politikacılarla aktif bir şekilde ilişki kurulmalı ve sadece hükümetler arası temaslara bağlı kalınmamalıdır.

Hollanda'nın Kültürel Diplomasi Anlayışı

Kamu diplomasi faaliyetleri kısa, orta ve uzun dönem iletişimleri şeklinde üç safhaya ayrılmaktadır. Bu çalışma kapsamında, ele alınan kültürel diplomasi faaliyetleri ise kamu diplomasisinin en etkili safhasını da oluşturan uzun dönem iletişimleri kapsamına girmektedir. Çünkü kültürel faaliyetler uzun dönemde etkisi gözlemlenebilen ve zaman alan girişimlerdir, ancak kalıcı etkiler yarattığı söylenebilir.

Kamu diplomasisi Hollanda Dışişleri Bakanlığı tarafından, Hollanda ile ilgili politika alanlarında karar alma sürecini etkileyebilecek yurtdışındaki resmi olmayan kişilerle diyaloga girerek Hollanda'nın görüş ve bakış açılarının anlaşılmasını teşvik etmek anlamında tanımlanmıştır. Daha genel olarak ise, kamu diplomasisi gerçekçi ve elverişli bir Hollanda'nın yurtdışındaki imajı olarak tanımlanmıştır (Kamminga, 2013, s. 13). Hollanda'nın kamu diplomasi faaliyetleri aynı zamanda AB'nin paylaşılan değerleri (hukukun üstünlüğü, insan hakları ve iyi yönetim gibi) üzerine de vurgu yapmaktadır. İfade özgürlüğüne de ayrıca önem veren

Hollanda, kültürel diplomasi ve ekonomik diplomasi arasında yakın ilişkiler kurulmasına çaba sarf etmektedir. Buna ek olarak, Hollanda Dışişleri Bakanlığını kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren diğer Dışişleri Bakanlıkları ile kıyasladığımızda çevrimiçi mecrada aktif bir yapıya sahip olduğu görülmüştür (Kaumann, 2016, s. 25). Hollanda'nın kamu diplomasi hazırlık süreci beş aşamadan oluşmaktadır. Bunlar (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 6-7):

- 1) “İkili ilişkileri analiz etmek ve insanların Hollanda hakkındaki imajı ve bilgisi üzerine yerel araştırmalar yapmak
- 2) Hangi konulara odaklanılmalı ve en önemli mesaj nedir bunları belirlemek
- 3) İletilmek istenen mesajlar için hedef grubu belirlemek
- 4) Hedef gruba ulaşmak için hangi araçların kullanılması gerektiğini tespit etmek
- 5) Neyi, nasıl değerlendirmek lazım bunu belirlemek.”

Kültürel diplomasi, kamu diplomasisinin bir türü olarak ele alınmaktadır. Genel olarak bir toplumu oluşturan dil, din, gelenek, görenek gibi bütün kültürel değerleri içerisinde barındıran kültür diplomasisi, uluslararası ilişkilerin kültürel boyutu olarak ele alınmış ve bu nedenle biraz da ihmal edilmiştir (Ekşi, 2018, s. 195). Ancak zamanla devletlerin sahip olduğu kültürel kimliklerin dış politikayı da etkileme özelliğine sahip olduğu görülmüştür. Nitekim ontolojik güvenlik çalışmalarıyla kültürel kimliklerin dış politikadaki önemi literatürde de kendisine yer edinmiştir. Kültürel diplomasi faaliyetleri, toplumlar arasında evrensel değerler oluşturularak sivil diyalogun geliştirilmesini sağlamaktadır (Ünal Erzen, 2014, s. 57). Burada sivil toplum kuruluşları (STK)'na büyük bir görev düşmektedir. Çünkü ülkeler arasında kurulan sivil diyalogun geliştirilmesi ve devam ettirilmesi bir bakıma STK'ların çabalarıyla olmaktadır. Ekşi (2018, s. 197), kültür diplomasisini: “karşılıklı anlayış inşa etme amaçlı insanlar arasında değerler, fikirler ve kültür-sanat öğelerinin değişimi” olarak tanımlamıştır. Böylece kültür diplomasisinin birey ve sivil toplum temelli olduğu söylenebilmektedir. Özellikle devlet destekli kültürel enstitüler, birçok ülkenin kamu diplomasi faaliyetlerini kültürel diplomasi olarak yürüttüğünü göstermektedir. Literatürde kültür diplomasisi ve kamu diplomasisi kavramlarını birbirinin yerine, sanki aynı anlamdaymış gibi kullanan örnekler olduğu, ortak amaçlara sahip kavramların birbiriyle örtüştüğü; ancak aralarında aslında bir çeşit ast-üst ilişkisi olduğu görülmektedir. Nihayetinde kültür diplomasisi kamu diplomasisinin bir unsuru olarak sınıflandırılmaktadır (Ekşi, 2018, s. 201). Çünkü kamu diplomasi faaliyetleri sırasında kültürel unsurlar karşı tarafı etkileyebilecek bir araç olarak kullanılmaktadır. Nitekim Ekşi (2018, s. 202), kültürel diplomasiyi diplomasinin yumuşak güç aracı olarak betimlemektedir.

Batı Avrupa ülkelerinin çoğu dünyanın diğer bölgelerinde yoğun bir kültür merkezleri ağına sahiptir. Ancak Hollanda'ya baktığımızda yalnızca üç tane kültürel merkeze sahip olduğu görülmektedir. En eskisi, 1957 yılına dayanan Paris'teki Institut Néerlandais'dir. Daha sonra 1980'de Jakarta'da, sömürge döneminden Endonezya ile güçlü ama aynı zamanda karmaşık, tarihi bağlara çağdaş bir damga vuran Erasmus Evi'dir. Burada amaç ortak kültürel mirası korumak; sergi, konser ve edebi buluşmalara ev sahipliği yapmaktır. Yerel büyükelçiliğin yanı sıra iki ülke arasında kültürel iş birliği ve alışverişi de organize etmektir. Sonuncu ise 2004 yılında açılan Flaman-Hollanda Merkezi deBuren'dir. Dil ve kültür açısından güçlü bir şekilde birbirine bağlı olan- ama aynı zamanda bir dereceye kadar ayrılmış olan – Flandra ve Hollanda, böylece Avrupa başkentinde bir kültürel platform yaratmıştır (Clingendael, 2008). Aslında Hükümet Politikası Bilimsel Konseyi'nin, 1980'lerin ortalarında Köln, Londra ve New York'ta yeni kültür kurumlarının kurulmasını tavsiye ettiği, ancak bu konuda herhangi bir girişimde bulunulmadığı görülmektedir. Soğuk Savaş sonrasında Berlin Duvarı'nın yıkılması ve özellikle Orta ve Doğu Avrupa ülkeleriyle ilişkilerin yoğunlaşması Hollanda'nın 1990'lı yılların ortalarından itibaren daha koordineli bir uluslararası kültürel ilişkiler politikası geliştirmeye başlamasını beraberinde getirmiştir. Kültür yumuşak bir güç olarak görülürken, bu sayede ülkeler müttefik edinme kabiliyetlerini güçlendirmiştir. Bununla birlikte özellikle son yıllarda, uluslararası kültürel politikanın Hollanda kültürünün uluslararasılaşmasına katkıda bulunduğu görülmektedir. Nitekim diğer ülkelerle ikili ilişkilerde de kültür

Hollanda'nın imajını güçlendirmekte, karşılıklı anlayışın ve güvenin tesis edilmesine fırsat sağlamaktadır (DutchCulture, 2021).

Hollandalılar, kurumsallaşmış bir kamu diplomasisini ilk geliştirenler arasındadır. Hollanda kamu diplomasisi çok erken dönemlerden itibaren, özellikle Fransa ve İmparatorluk'ta keskin bir halkla ilişkiler anlayışına sahip olan Nassau Hanedanı tarafından koordine edilmiştir (Helmers, 2016, s. 407). Nitekim Hollanda Dışişleri Bakanlığı öncelikle kamu diplomasisinin geliştirilmesi ve modernleştirilmesi konularıyla ilgilenmektedir. Bu çabanın bir parçası olarak Hollanda Dışişleri Bakanlığı, Hollanda Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Clingendael'in "Clingendael Diplomatik Çalışmalar Programı (CDSP)" ile güçlerini birleştirmiştir (Gonesh ve Melissen, 2005, s. 1). Aslında Dışişleri Bakanlığı ile Milli Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı arasında hangisinin Uluslararası Kültür Politikası konusunda yetkili olduğu konusunda bir anlaşmazlık bulunmaktadır. Bu nedenle öncelikle bu anlaşmazlığın çözülmesine karar verilmiştir (Clingendael, 2008). İki bakanlık arasındaki yarış yıllarca sürmüştür. Dışişleri Bakanlığı, kültürü dış politikanın bir parçası olarak görüyorken; Milli Eğitim Bakanlığı, ulusal kültür politikasının bir uzantısı olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle, 1997'de iki Bakanlığın ek fonlarının uygun bir istişare içinde iki ana hedef üzerinde harcanmasına karar verilmiştir: Hollanda sanat ve kültürünün uluslararası profilini güçlendirmek, belirli ülkelerle iyi karşılıklı ilişkilerin teşvik edilmesi. Nitekim dışişlerinde ekonomi ve siyasetin yanında üçüncü bir unsur olarak kültürün de kullanılması kararlaştırılmıştır. İki Bakanlığa ek olarak Kültür Konseyi de kültürel diplomasiyi genişletilmesi hususunda hükümete destek olmaktadır. Kültürel diplomasi alanında nispeten yeni olan kuruluşlardan biri de Hollanda Uluslararası Kültürel Etkinlikler Merkezi (SICA)'dir. 1990'ların sonunda kurulan bu küçük, esnek kuruluş, hızla ilgili iki Bakanlık ve bunların finansman kaynakları ile sanat alanı arasında vazgeçilmez bir bağlantı halkası haline gelmiştir (Clingendael, 2008).

Kültürel diplomasi, dış politikayı desteklemek ve ülkeler arasındaki anlayışı artırmak için özellikle kültürel varlıklara odaklanmaktadır. Örnek olarak kültürel diplomasi spor, edebiyat, müzik veya bilim alanlarında kültürel alışverişi teşvik eden girişimlerle ilgilidir. Hollanda pek çok ülkeyle kıyasladığımızda küçük bir ülke olmasına rağmen, sanatta aktif bir ülkedir ve bu husustaki çalışmaları her geçen gün artmaktadır. Hollanda Hükümeti'nin kültürel politikaları üç ana hedefe (daha güçlü bir Hollanda kültür sektörü, sanatın güvenli, adil ve geleceğe hazır bir dünyaya katkıda bulunması için daha fazla alan ve kültürel diplomasi) sahiptir. Bunların üçü de yaratıcı endüstrilere ve paylaşılan kültürel mirasa özel olarak odaklanmaktadır. Hollanda sanatı ve kültürü, Hollanda'nın profilini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Kültür; hoşgörü, kültürel çeşitlilik ve ifade özgürlüğü gibi değerleri yansıtmaktadır. Hollanda ise, sosyal yenilenmeyi ve uyumu artırmaya yardımcı olmak için kültürü kullanmaktadır. Yine Hollanda, diğer ülkelerle arasındaki olumlu ilişkileri geliştirmek için kültürü stratejik bir araç olarak diplomaside kullanır. Kültürel değişimler yalnızca kültür ve sanat faaliyetleri değil, aynı zamanda bir ülkenin araştırmasıyla, düşüncesiyle, gazetesiyle ve ulusal tartışmalarıyla iletişim kurması demektir (Melissen, 2005, s. 25). Kültürel diplomasi ise örneğin insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında diyalogu destekler. Ayrıca, Hollanda'nın ekonomik çıkarlarını ve Hollanda'nın yurtdışındaki imajını artırmaya yardımcı olur. Önde gelen Hollanda kurumlarının performansları, Hollanda'yı sergilemenin mükemmel bir yoludur (Government of the Netherlands, 2017). Buna ek olarak Paylaşılan Kültürel Miras, Hollanda'nın uluslararası kültür politikasında özel bir yere sahiptir.

Kültürel diplomasi, diğer ülkelerle (özellikle Hollanda ile karışık ilişkileri olan ülkelerde) ikili ilişkilerde kültürü Hollanda'nın görüntüsünü güçlendirmek için kullanılmakta ve karşılıklı anlayış ve güvenin sağlanması için fırsat yaratmaktadır (DutchCulture, 2021). Nitekim özellikle DutchCulture tarafından kültürel diplomasiyle ilgili hazırlanan bilgilendirme yazısında bunun örnekleri net bir şekilde görülmektedir. Hollanda kültürel diplomasi faaliyetleri çerçevesinde dünyanın pek çok ülkesinde sanatsal ve kültürel etkinlikler düzenlemiş ve bu etkinliklerin ikili ilişkilere olumlu yansımaları da görülmüştür. 2000 yılında, siyasi yorumcu Paul Scheffer tarafından Hollanda'nın onlarca yıldır bir göç ülkesi olmasına rağmen, özellikle Fas ve Türkiye

gibi İslam ülkelerinden gelen yeni popülasyonların entegre olmayı tamamen başaramadığını belirttiği bir 'Çok Kültürlü Drama' yazılmıştır (Clingendael, 2008). Bu yazı üzerine kamuoyunda büyük tartışmalar meydana gelmiştir. Hollanda özellikle Türkiye ve Fas gibi Müslüman toplumlardan gelen göçmenlerin topluma entegrasyonu konusunda belli başlı konularla (ötenazi, kürtaj, uyuşturucu vb.) ilgili problemler yaşamaktadır. Göç gibi hem ev sahibi ülkeyi hem de göçe kaynaklık eden ülkeyi etkileme potansiyeli bulunan durumlar göz önüne alındığında, özellikle toplumsal uyum ve entegrasyon konularında kültürel ortaklıkların oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bunun üzerine son yıllarda Dışişleri Bakanlığı kamu diplomasi kampanyasını bu konuları dikkate alarak hızlandırmış ve Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı ile iş birliği içerisinde "Uluslararası Kültür Politikasına" yönelik daha stratejik bir yaklaşım geliştirmiştir (Clingendael, 2008). 2004 yılında, bu kez film yapımcısı ve köşe yazarı Theo Van Gogh'un Amsterdam'da yaşayan Fas kökenli bir adam tarafından öldürülmesiyle ülke bir kez daha sarsılmış ve öldürme ritüel bir kurban töreni olarak gerçekleştirilmiştir. Suikastçinin sahip olduğu güdüyü anlamak için Van Gogh ve Hollandalı Milletvekili Ayaan Hirsi Ali'nin iş birliği içinde yaptığı Teslimiyet 1 adlı filmi izlenebilir. Ulusal devlet televizyonunda yayınlanan bu kısa film, İslam'da kadınlara uygulanan baskının bir suçlaması ve aynı zamanda kasıtlı olarak kışkırtıcı bir manifesto olarak tasarlanmıştır. Bu olay üzerine yabancı basın "Hollanda masumiyetini kaybetti." şeklinde bir yorumda bulunmuştur. Kuzey Denizi'ndeki tanınmış hoşgörülü, uyumlu, ilerici, dinamik ülkeye ne olmuştur? Kendini dünyada 'yol gösterici bir ışık' olarak görmekten hoşlanan Hollanda, kendisini yeniden icat etmek zorunda kalmıştır (Clingendael, 2008). Nitekim bu suçlayıcı eleştiriler İslam Dünyası'nın da alarma geçmesine neden olmuştur. Her ne kadar kültürel saygı temelli kurulan bir kültürel diplomasi anlayışı düşünülse de bazı girişimlerin bu düşüncenin aksine uygulamalar ortaya çıkardığı görülmektedir. Nitekim bu durum Hollanda özelinde ön yargı ve yanlış algılar oluşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle özellikle kültürel diplomasi konusunda atılacak adımların önceden hassas bir şekilde üzerinde düşünülerek tasarlanması gerekmektedir. Yanlış anlamaya mahal verecek en ufak bir girişim beklenenin aksine Hollanda aleyhine bir propaganda aracına dönüşme potansiyeline sahiptir.

Küreselleşen günümüz dünyasında kamu diplomasisi ve dolaylı olarak kültürel diplomasinin ikili ilişkilerdeki rolü görmezden gelinemeyecek bir boyuta ulaşmıştır. Hollandalı şair Gerrit Komrij'in "Sanat koli taşıyan eşek değil, kuğudur." şeklinde bir açıklaması bulunmaktadır. Bu nedenle kötü sanatın, tanımı gereği kötü kültürel diplomasi olduğu belirtilmektedir (Clingendael, 2008). Bu doğrultuda Hollanda, kamu diplomasi faaliyeti olarak kültürel diplomasiyi özellikle son dönemlerde etkili bir şekilde kullanan ülkelerin başında gelmektedir. Her ne kadar ABD ve İngiltere ile kıyaslandığında hala geriden geldiği düşünülse de kendi klasmanı içerisinde Hollanda'nın da kültürel diplomasiyi ikili ilişkilerinin gelişmesinde aktif bir şekilde kullandığı görülmektedir. Bununla birlikte ülke bazlı uygulamaların bulunduğu ve özellikle gelişmekte olan ülkeler için ihtiyaç doğrultusunda farklı politikalar benimsendiği anlaşılmıştır.

Hollanda'nın Kültürel Diplomasi Uygulamaları

Hollanda'nın kültürel diplomasi faaliyetleri genellikle sivil toplum kuruluşları ya da kişiler aracılığıyla yürütülmekte ve ülke bazlı olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle ülke bazında değişiklik gösteren uygulamalar mevcuttur. Çoğunlukla sanatsal faaliyetler şeklinde kendisini gösteren kültürel diplomasi uygulamaları konusunda sınırlı bir bilgi mevcuttur. Burada kurumlar arasında yaşanan koordinasyonsuzluk ve kamu diplomasi faaliyetleri konusunda yetkili bir birim oluşturmada yaşanan gecikmenin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Hollanda'nın kültürel diplomasi uygulamaları ile ilgili literatürde oldukça sınırlı bir bilgi akışı mevcuttur. Buna ek olarak İngilizce literatürün de oldukça sınırlı olduğunu belirtmek gerekmektedir. Nitekim bu durum aslında çalışmanın da bir sınırlılığı olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte ülke bazlı uygulamalardan biri olarak Afganistan örnek olarak gösterilebilir. Afganistan'daki kamu diplomasi faaliyetlerini geçmiş ve gelecek

tecrübeleriyle ABD ve Hollanda üzerinden kıyaslayan bir çalışmada, eski bir kamu diplomasisi deneyimine sahip olan ABD ve Afganistan'a sivil ve askeri destek sağlayan Hollanda iki çeşit soyut modelin ortaya çıkmasına neden olmuşlardır (Kamminga, 2013, s. 4). Bu çalışmada, ayaklanma ve terörizme karşı bir araç olarak sunulan kamu diplomasisi, Afganistan'da bu amaç doğrultusunda kullanılmıştır. Nitekim Hollanda'nın buradaki kamu diplomasi faaliyetlerinin daha çok kültürel diplomasi faaliyetleriyle yürütüldüğü görülmektedir. Özellikle kültürel miras, sanat, müzik ve spor alanlarını içeren bu faaliyetlere örnek olarak Hollanda, Kabil'deki Afgan Ulusal Müzesi'ni yenilemiş ve Belh ilindeki tarihi Tashqurghan Çarşısının restorasyonunu sağlamıştır. Bunun gibi projelerle Afganistan'ın kültürel mirasının korunması ve tanıtılması desteklenmiştir. Burada Kabil'deki Hollanda Büyükelçiliği'nin oldukça büyük faydası bulunmaktadır. Özellikle Afgan sanatçıların da sürece dâhil edildiği sanatsal faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Hollanda ve Afganistan arasındaki kültürel diplomasi faaliyetleri üzerinde etkisi olan bir diğer grup ise Hollanda'da yaşayan ve çalışan genç Afganlar ve Afganistan'da çalışan Hollandalılardır. Kabil'deki Hollandalı diplomatlar da sürece aktif olarak dâhil olmakta ve yerel halk ile iletişim konusunda ekstra çaba göstermektedir. Burada Hollanda için önem arz eden bir diğer kamu diplomasi faaliyeti ise, Afgan diplomatların eğitilerek Afganistan Dışişleri Bakanlığının desteklenmesidir (Kamminga, 2013, s. 14). ABD'nin kamu diplomasi faaliyetleri ile kıyasladığımızda Hollanda'nın Afganistan'da farklı bir yaklaşım izlediği görülmüştür. Burada Afgan kültürüne saygı, yol gösterici bir ilke olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle de Afganlar genel olarak Hollanda hakkında olumlu bir kanıya sahiptir.

Hollanda'nın kültürel diplomasi faaliyetlerinden bir diğeri Türkiye ile kurduğu ilişkilerde görülmektedir. Hollanda 2021 yılında "Yeni Uluslararası Kültür Politikası" na geçiş yaparak bu doğrultuda çalışmaya başlamıştır. Bu politikanın iki ana hedefi (kültür sektörünü geliştirmek için iş birliklerini arttırmak ve kültüre daha fazla alan açmak) bulunmaktadır. Bu hedefler doğrultusunda, yeni kültür politikası bağlantılar kurmak ve bu bağlantıların devam etmesi üzerine kurgulanmıştır. Burada özellikle Türkiye'deki çalışmalar önemli bir role sahiptir (Hollanda Kraliyeti, 2020-2021, s.9). Hollanda'nın öncelikli hedefi kültür yoluyla kalıcı bağlantılar kurmaktır. Bu nedenle de özellikle büyükşehirler dışındaki bölgelerde Türk kültürünün izi sürülerek kültürel bir harita (ArtsMap) oluşturulmuştur. Hollanda'nın Türkiye'deki kültürel diplomasi faaliyetlerinden bir diğeri ise "Through the Window"dur. Bu proje ile Türkiye ve Hollanda'dan sanatçılar çevrimiçi sergi, konuşma ve partilerde bir araya getirilerek sanatçıların uğraştığı sorunlara çözüm bulunmaya çalışılmaktadır (Hollanda Kraliyeti, 2020-2021, s. 27). Nitekim Hollanda ve Türkiye'nin ortak olarak yürüttüğü kültürel faaliyetler (tiyatro, sergi, festival vb.) artarak devam etmektedir. Burada özellikle Hollanda Büyükelçiliği'nin çalışmaları oldukça önem arz etmektedir.

Hollanda modeli, dış politikanın bir uzantısı olarak kültürel faaliyetleri ve eğitimi içeren sınırlı bir kamu güvenliği çabası göstermektedir. Bu model daha az ideolojiktir ve Afganistan'daki askeri çatışmayla doğrudan bağlantılı değildir (Kamminga, 2013, s. 1). Burada sivil güç, kalkınma iş birliği ve kamu diplomasisi çabalarının bileşimi olarak anlaşılmaktadır. Nitekim Türkiye'deki girişimlere de baktığımızda sanatsal faaliyetler aracılığıyla ilişkilerin geliştirildiği ve desteklendiği görülmüştür. Hollanda orta güçte ülkelerden biri olarak diğer Avrupa ülkelerinden farklı bir şekilde konuyu ele almış ve uygulamaya başlamıştır. Özellikle kültürel diplomasi ve kamu diplomasi uygulamalarının ortaya çıktığı ülkelere baktığımızda da bu kolaylıkla görülmektedir. Sonuç olarak, ülkelerin uyguladıkları kültürel diplomasi faaliyetleri üzerinde sahip oldukları tarihlerin de etkisi olduğu anlaşılmıştır. Nitekim bu tarihi oluşturanın ise gelenekler ve normlar olduğu unutulmamalıdır.

Sonuç

Dış politika ve iç politikanın iç içe geçtiği 21. yüzyılda devletler dış politikayla ilgili problemlerini artık tek başlarına çözemeye hale gelmişlerdir. Bu nedenle özellikle sivil toplumun desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Nitekim bu durum, devletin hesap verilebilirlik ve şeffaflığını sağlamaktadır.

Uluslararası sistemde yaşanan değişikliklerin de bir sonucu olarak devlet dışında yeni aktörlerin ortaya çıkması, diplomasi alanına da yansımış ve özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonraki süreçte klasik diplomasi anlayışı değişmeye başlamıştır. Her ne kadar diplomasi faaliyetleriyle ilgili ana yetkili organ Dışişleri Bakanlığı ve bu bakanlığın mensupları olan diplomatlar olsa da son dönemde bireyler, STK'lar ve uluslararası örgütlerin de sürece dahil olduğu görülmektedir. Dış politika ve diplomasideki bu dönüşümün sebebinin kamu diplomasisinden kaynaklandığı düşünülmektedir. ABD menşei olarak ortaya çıkan kamu diplomasisi, her ülkede farklı araçlarla yürütülmektedir. Bu çalışmada Hollanda'nın kamu diplomasi anlayışı ve faaliyetleri incelenirken, aslında kültürel diplomasi kavramına ulaşılmıştır. Hollanda kamu diplomasi faaliyetlerini kültürel diplomasi aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Diğer Avrupa ülkelerine kıyasla başlarda daha kontrollü ve yoğunluğu az bir şekilde planlanan kültürel diplomasi faaliyetleri zamanla artmıştır. Kültürel diplomasi faaliyetleri özellikle covid-19 ile başlayan pandemi döneminde yoğunlaşmış ve kurulan ikili ilişkilerle Hollanda'nın prestij kazanması sağlanmıştır. Ev sahibi ülkenin yaşamıyla bütünleşen kültürel girişimler en güçlü ve en kalıcı etkiye sahiptir. Bu nedenle Hollanda, büyükelçilikleri aracılığıyla özellikle gelişmekte olan ülkelerde kültürel diplomasi faaliyetlerine ayrıca önem vermektedir. Bu çalışmada, Hollanda'nın kamu diplomasi uygulaması olarak kültürel diplomasisinin ele alındığı bu çalışmada, Hollanda'nın kültürel diplomasiyi nasıl ele aldığı, hangi araçlarla uygulamaya koyduğu açıklanmıştır. Diğer Avrupa ülkelerine kıyasla Hollanda'da yürütülen kültürel diplomasi faaliyetleriyle ilgili uygulamalara ve çalışmalara ulaşmak oldukça zor olmuştur. Şüphesiz burada hem Türkçe hem de İngilizce literatürde yeterince çalışmanın olmayışının büyük etkisi bulunmaktadır. Bundan sonraki araştırma ve çalışmalara da bir temel olması açısından Hollanda'nın özellikle dijital iletişim ve yeni sosyal medya araçlarıyla yürüttüğü kültürel faaliyetlerin incelenerek, kültürel diplomasi adına daha çok örnek uygulamaya ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Ev sahibi ülkenin kültürüne saygı üzerine kurgulanan Hollanda'nın kültürel diplomasi faaliyetleri, Hollanda'nın sempati ve güven kazanmasını beraberinde getirmiştir. 2021 yılıyla birlikte yeni uluslararası kültür politikasına geçen Hollanda'nın kültürel alanda ikili iş birliklerini arttırarak ülkeler arasında daha sağlam ve kalıcı ilişkiler kurmaya çalıştığı görülmektedir. Nitekim Türkiye ile Hollanda ilişkilerinde bu yeni kültürel anlayışın yansımaları görülmektedir. Toplumlar arasında evrensel değerler oluşturma amacı taşıyan kültürel diplomasi, aslında sadece ev sahibi ülke için değil bu politikayı uygulayan ülke için de artı bir değerdir. Bu doğrultuda Hollanda'nın kültürel anlayışı uluslararasılaşmaya başlarken, aynı zamanda dış politikadaki imajı güçlenmektedir. Son dönemde yeni dijital araçları ve sosyal medyayı aktif bir şekilde kullanan Hollanda, ikili ilişkilerdeki anlaşmazlıkları da bu yolla çözmeye çalışmaktadır. Hollanda bu süreçte AB'nin temel değerlerine uygun bir kültürel diplomasi faaliyeti sürdürerek hem kendi ülkesine hem de AB'ye prestij kazandırmaktadır. Bu nedenle Hollanda'nın kamu diplomasisi bağlamında kültürel diplomasi faaliyetlerini aktif bir şekilde yürüttüğünü söylemek mümkündür. Bu hususta özellikle dış temsilciliklerin ve onların yanı sıra ev sahibi ülkenin önde gelen bireylerinin katkısı bulunmaktadır. Kurumsal olarak yapılan düzenlemeler, oldukça yeni ilan edilen kültürel politikalar ve nihayetinde oluşturulan yeni kurumlar Hollanda'nın bu konuya verdiği önemi ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Hollanda'nın kültürel diplomasisini gösterişten uzak, maceracı bir şekilde özellikle büyükelçilerin yerel kurumlarla iş birliği yaptığı bir süreç üzerine inşa ettiği görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerle ikili iş birliklerini arttırmak amacıyla olan Hollanda kültürel diplomasiyle ilgili diplomatik faaliyetlerini arttırarak devam ettirmektedir. Buna ek olarak sanatçılar için aktif uluslararası ağlar kurması ve kalkınma çalışmalarına da yer vermesi açısından Hollanda, geleneksel kültürel diplomasi anlayışının dışına çıkmaktadır.

Kaynakça

- Bjola, C., Cassidy, J. ve Manor, I. (2019, April 22). Public diplomacy in the digital age. *The Hague Journal of Diplomacy*, 83-101. doi: 10.1163/1871191X-14011032
- Clingendael. (2008, October 16). A world to be won: Cultural diplomacy in the Netherlands. Erişim adresi: <https://www.clingendael.org/publication/world-be-won-cultural-diplomacy-netherlands>
- DutchCulture. (2021, February 18). Information & inspiration: Impact of cultural diplomacy. Erişim adresi: https://dutchculture.nl/sites/default/files/atoms/files/dutchculture_-_information_inspiration_-_impact_of_cultural_diplomacy.pdf
- Ekşi, M. (2018). *Kamu diplomasisi ve AK Parti dönemi Türk dış politikası*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Erzen, M. Ü. (2014). *Kamu diplomasisi*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Gonesh, A. ve Melissen, J. (2005, December). Public diplomacy: Improving practice. Erişim adresi: https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20051000_cdsp_paper_diplomacy_5_gonesh_melissen.pdf
- Government of the Netherlands. (2017). Priorities of the Netherlands' international cultural policy. Erişim adresi: <https://www.government.nl/topics/international-cultural-cooperation/international-cultural-policy/priorities-international-cultural-policy>
- Helmets, H. (2016). Public diplomacy in early modern Europe towards a new history of news. *Media History*, 22(34), 401-420. doi: 10.1080/13688804.2016.1174570
- Hollanda Büyükelçiliği Ankara ve Hollanda Başkonsolosluğu İstanbul. Hollanda Kraliyeti. (2020-2021). *Kültür raporu 2020-2021*. Erişim adresi: https://www.netherlandsandyou.nl/documents/3529975/5143684/Year%20Report_2020-2021_TR.pdf/b9f4ae76-201e-2266-ff9d-70a2039299cf?version=1.1&t=1705997291103
- İskit, T. (2012). *Diplomasi tarihi, teorisi, kurumları ve uygulaması*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kamminga, J. (2013). Public diplomacy in Afghanistan beyond the 2014 transition: Lessons from the United States and the Netherlands. Erişim adresi: <https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/Public%20Diplomacy%20in%20Afghanistan%20beyond%20the%202014%20Transition.pdf>
- Karadağ, H. (2022). *Uluslararası ilişkilerde yeni bir boyut kamu diplomasisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaumann, J. D. (2016). *Public diplomacy in the Dutch MFA: Views & strategies for domestic audiences and dialogue online* (Thesis for MSc). Leiden University. Erişim adresi: <https://studenttheses.universiteitleiden.nl/handle/1887/60153>
- Mehring, F. (2020). Transatlantic sonic diplomacy: Consent and resistance in Dutch songs about the allied liberators. *Atlantisch Perspectief*, 44(2), 17-21. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/48600526>

- Melissen, J. (2005). *Wielding soft power: The new public diplomacy*. Erişim adresi: https://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/soft_power/Wielding_Soft_Power_-_The_New_Public_Diplomacy_-_Jan_Melissen.pdf
- Nye, J. S. (1990). Soft power. *Foreign Policy*, 90, 153-171. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/1148580>
- Schneider, C. P. (2003). Diplomacy that works: 'best practices' in cultural diplomacy. Erişim adresi: <https://www.interarts.net/descargas/interarts645.pdf>
- Snyder, D. J. (2013). Domesticity, rearmament, and the limits of U.S. public diplomacy in the Netherlands during the early Cold War. *Journal of Cold War Studies*, 15(3), 47-75. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/26924384>

Extended Abstract

Purpose

In this study, the concept of public diplomacy, which has emerged as a result of the recent changes and needs in diplomacy and is a result of the new understanding of diplomacy, will be emphasised. However, here, public diplomacy will be discussed together with the concept of cultural diplomacy, not as a stand-alone concept. Because cultural diplomacy, as a type of public diplomacy, is an effective method for the implementation of public diplomacy activities. As a result, this study seeks to answer the questions of what cultural diplomacy activities the Netherlands has in the context of public diplomacy and how these practices are carried out.

Design and Methodology

The concept of public diplomacy has recently been one of the most widely studied areas in the Turkish literature. In particular, while Türkiye's public diplomacy activities are discussed together with exemplary practices, it has been tried to explain the transformation in diplomacy and what public diplomacy is. For this reason, there are many sources on this subject both in Turkish and foreign literature. In addition, there are many works written on public diplomacy and the history of diplomacy. Thus, access to primary sources has been easy. However, in this study, the public diplomacy activities of the Netherlands were analysed from the perspective of cultural diplomacy and primary sources on this subject were utilised. In addition, literature review and document analysis methods from qualitative research methods were used. However, since there are almost no publications on the public diplomacy activities of the Netherlands in both Turkish and English literature, mostly state sources and first-hand documents published by the Dutch government were accessed and documents published by official institutions were utilised. In addition, in this study, since the activities of the Netherlands in Afghanistan and Türkiye are presented as examples in the study, the documents dealing with the cooperation of these countries with the Netherlands were also utilised. In the study, firstly, the transformation of the concept of diplomacy and the concept of public diplomacy are explained, while the cultural diplomacy activities carried out by the Netherlands on behalf of public diplomacy are discussed by taking some examples. Thus, it will be revealed through which tools and how the Netherlands carries out its public diplomacy activities.

Findings

In the study, it was observed that the Netherlands carries out its public diplomacy activities through cultural diplomacy. Most Western European countries have a dense network of cultural centres in other parts of the world. However, the Netherlands has only three cultural centres (Institut Néerlandais, Erasmus House and Flemish-Dutch Centre deBuren). The fall of the Berlin Wall after the Cold War and the intensification of relations especially with Central and Eastern European countries brought about the Netherlands to develop a more coordinated international cultural relations policy since the mid-1990s. An example of this is the Dutch Ministry of Foreign Affairs joining forces with the "Clingendael Diplomatic Studies Programme (CDSP)" of the Netherlands Institute of International Relations Clingendael. Through its embassies, the Netherlands attaches particular importance to cultural diplomacy activities, especially in developing countries. In this study, cultural activities in Afghanistan and Türkiye are mentioned as examples of the Netherlands' cultural diplomacy activities. The cultural diplomacy activities of the Netherlands, which are based on respect for the culture of the host country, have brought the Netherlands to gain sympathy and trust. In Türkiye, it is seen that the Netherlands, which switched to a new international cultural policy in 2021, is trying to establish more solid and lasting relations between the two countries by increasing bilateral cooperation in the cultural field. However, the cultural diplomacy activities of the Netherlands, especially in Afghanistan and Türkiye, are noteworthy. The Netherlands attaches particular importance to cultural diplomacy activities in developing countries through its embassies.

Research Limitations

Like every academic study, this study has some limitations. Perhaps the most important of these is the lack of access to sources. There is almost no data on the Netherlands' public diplomacy and related activities in the Turkish literature. In addition, it is seen that the sources accessible in English are also quite limited. This situation suggests that there are not many studies on this subject, especially internationally. As a result, it has been observed that there are limitations in accessing data in the study.

Implications

Cultural diplomacy, which aims to create universal values among societies, is actually an added value not only for the host country but also for the country implementing this policy. In this direction, while the cultural understanding of the Netherlands begins to internationalise, at the same time its image in foreign policy is strengthened. The Netherlands, which has been actively using new digital tools and social media recently, is trying to resolve disputes in bilateral relations in this way. In this process, the Netherlands brings prestige to both its own country and the EU by carrying out a cultural diplomacy activity in accordance with the basic values of the EU. For this reason, it is possible to say that the Netherlands actively carries out cultural diplomacy activities in the context of public diplomacy. In this regard, especially the foreign missions and the leading individuals of the host country contribute to this. Institutionally, the cooperation of the Ministry of Foreign Affairs with both the Ministry of National Education and the Netherlands Institute of International Relations CDSP reveals the importance the Netherlands attaches to this issue. Finally, the Netherlands continues to increase its diplomatic activities related to cultural diplomacy.

Originality/Value

Public diplomacy, which emerged with the change and transformation in diplomacy studies, can be considered as a relatively new concept in the literature. Public diplomacy activities are carried out in different ways. In the research on the public diplomacy activities of the Netherlands, it has been observed that the Netherlands carries out this policy mostly through cultural diplomacy activities. For this reason, the study seeks answers to the

questions of what cultural diplomacy activities the Netherlands has in the context of public diplomacy and how these practices are carried out. This study, which deals with the public diplomacy activities of the Netherlands, one of the European countries, in terms of cultural diplomacy, aims to fill the gap in the Turkish literature on this subject. The study has a unique value both in terms of its contribution to the Turkish literature and in terms of explaining the cultural diplomacy activities of the Netherlands with case studies. In addition, it is thought that this study will fill the gap in the literature due to the lack of a comprehensive study that deals only with the Netherlands' public diplomacy activities and cultural diplomacy practices.

Araştırmacı Katkısı: Hilal ZORBA BAYRAKTAR (%100).